

## PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

### Centro educativo

| Código   | Centro                        | Concello | Ano académico |
|----------|-------------------------------|----------|---------------|
| 36009411 | CEIP Pintor Antonio Fernández | Tomiño   | 2025/2026     |

### Área/materia/ámbito

| Ensinanza          | Nome da área/materia/ámbito | Curso   | Sesións<br>semanais | Sesións<br>anuais |
|--------------------|-----------------------------|---------|---------------------|-------------------|
| Educación primaria | Ciencias Sociais            | 5º Pri. | 2                   | 70                |

### Tipo de oferta

Réxime xeral-ordinario

| <b>Contido</b>                                                                                        | <b>Páxina</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Introducción                                                                                       | 3             |
| 2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias                                  | 3             |
| 3.1. Relación de unidades didácticas                                                                  | 4             |
| 3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas                                                   | 5             |
| 4.1. Concrecións metodolóxicas                                                                        | 14            |
| 4.2. Materiais e recursos didácticos                                                                  | 14            |
| 5.1. Procedemento para a avaliación inicial                                                           | 15            |
| 5.2. Criterios de cualificación e recuperación                                                        | 15            |
| 6. Medidas de atención á diversidade                                                                  | 16            |
| 7.1. Concreción dos elementos transversais                                                            | 17            |
| 7.2. Actividades complementarias                                                                      | 18            |
| 8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro | 18            |
| 8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora                                    | 19            |
| 9. Outros apartados                                                                                   | 20            |

## 1. Introducción

A presente programación didáctica, elaborada para a área de Ciencias Sociais de 5º curso de educación primaria, ten como referencia o Decreto 155/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

A área de Ciencias Sociais (a partir de agora, CCSS) procurará facer do alumnado persoas críticas, responsables e respetuosas. É por iso que con esta programación se procura o desenvolvemento integral dos estudantes da curso. Nese sentido, é preciso facermos referencia á presenza dos 17 ODS que traballaremos a través da nosa programación.

Centrándonos na idade á que vai dirixida esta programación, entre 10 ou 11 anos, o alumnado está a piques de entrar na fase da operacións abstractas.

A programación didáctica levarase a cabo no 5º curso, no que o grupo conta con 23 estudantes. Nesta materia, realizarase un desdobre, debido ás necesidades presentes na aula.

O centro é un CEIP situado en Goián (Tomiño), as familias do alumnado pertencen a un nivel socioeconómico medio. A área xeográfica na que se sitúa o centro ten sumo interese posto que limita con Portugal. Tamén conta cun río que poderemos visitar.

## 2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

| Obxectivos                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | CCL   | CP | STEM    | CD        | CPSAA | CC    | CE | CCEC |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|----|---------|-----------|-------|-------|----|------|
| OBX1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais de forma segura, responsable e eficiente, para buscar información, comunicarse e traballar de maneira individual, en equipo e en rede.                                                                                                                                                                                                                                                 | 3     |    | 4       | 1-2-3-4-5 |       |       |    | 4    |
| OBX2 - Expor e dar resposta a cuestións científicas sinxelas, utilizando diferentes técnicas, instrumentos e modelos propios do pensamento científico, para interpretar e explicar feitos e fenómenos que ocorren no medio natural, social e cultural.                                                                                                                                                                                  | 1-2-3 |    | 2-4     | 1-2       |       | 4     |    |      |
| OBX3 - Identificar as características dos diferentes elementos ou sistemas do medio natural, social e cultural, analizando a súa organización e as propiedades e establecendo relacións entre estes, para recoñecer o valor do patrimonio cultural, conservalo, melloralo e emprender accións para o seu uso responsable.                                                                                                               |       |    | 1-2-4-5 | 1         |       | 4     | 1  | 1    |
| OBX4 - Identificar as causas e consecuencias da intervención humana na contorna, desde os puntos de vista social, económico, cultural, tecnolóxico e ambiental, para mellorar a capacidade de afrontar problemas, buscar solucións e actuar de maneira individual e cooperativa na súa resolución, e para poñer en práctica estilos de vida sustentables e consecuentes co respecto, o coidado e a protección das persoas e do planeta. | 5     |    | 2-5     |           | 4     | 1-3-4 | 1  |      |

| Obxectivos                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | CCL | CP | STEM | CD | CPSAA | CC    | CE | CCEC |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|----|------|----|-------|-------|----|------|
| OBX5 - Observar, comprender e interpretar continuidades e cambios do medio natural, social e cultural, analizando relacións de causalidade, simultaneidade e sucesión, para explicar e valorar as relacións entre diferentes elementos e acontecementos.                                                                                                                                                                                                                                           | 3   |    | 4    |    | 4     | 1-3   | 2  | 1    |
| OBX6 - Recoñecer e valorar a diversidade e a igualdade de xénero, mostrando empatía e respecto por outras culturas e reflexionando sobre cuestións éticas, para contribuír ao benestar individual e colectivo dunha sociedade en continua transformación e ao logro dos valores de integración europea.                                                                                                                                                                                            |     | 3  |      |    | 3     | 1-2-3 |    | 1    |
| OBX7 - Participar na contorna e na vida social de forma eficaz e construtiva desde o respecto aos valores democráticos, aos dereitos humanos e da infancia e aos principios e valores do Estatuto de autonomía de Galicia, da Constitución española e da Unión Europea, valorando a función do Estado e das súas institucións no mantemento da paz e da seguridade integral cidadá, para xerar interaccións respectuosas e equitativas e promover a resolución pacífica e dialogada dos conflitos. | 5   |    |      |    | 1     | 1-2-3 |    | 1    |

#### Descrición:

### 3.1. Relación de unidades didácticas

| UD | Título                               | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                     | % Peso materia | Nº sesións | 1º trim. | 2º trim. | 3º trim. |
|----|--------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|------------|----------|----------|----------|
| 1  | A Terra e o Universo                 | Nesta unidade didáctica afondaremos sobre o universo e as súas compoñentes, entre as que destacaremos o sistema solar.                                                                                                                                                                         | 15             | 10         | X        |          |          |
| 2  | Os espazos naturais da nosa contorna | O relevo, ríos e costas de España, os climas e paisaxes de España e Galicia. Tamén se traballará o clima e a paisaxe. Así como tamén unha aproximación aos anteriores aspectos a nivel europeo.                                                                                                | 15             | 10         | X        |          |          |
| 3  | Vida sustentable                     | Estudo e achega ao concepto de desenvolvemento sustentable nas actividades humanas e económicas. Distribución da riqueza. Coñecemento dos obxectivos do desenvolvemento sustentable e dos límites do planeta. A seguridade viaria como elemento dunha vida sá e sustentable (normas, hábitos e | 14             | 10         | X        |          |          |

| UD | Título                     | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                       | % Peso materia | Nº sesións | 1º trim. | 2º trim. | 3º trim. |
|----|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|------------|----------|----------|----------|
| 3  | Vida sustentable           | causas dos accidentes).                                                                                                                                                                                                                                                                          | 14             | 10         | X        |          |          |
| 4  | As institucións de Galicia | Traballo coa organización política local, provincial e autonómica. Representación e participación política. Galicia: institucións, valores e funcións.                                                                                                                                           | 14             | 10         |          | X        |          |
| 5  | Poboación                  | Estudo das variables demográficas e a súa representación gráfica. Comportamento da poboación e a súa evolución. Contraste de zonas urbanas e zonas rurais: o despoboamento.                                                                                                                      | 14             | 10         |          | X        |          |
| 6  | A Idade Media              | Coñecemento sobre as diferentes fontes históricas e relación con feitos históricos da Idade Media.<br>Coñecemento dos feitos históricos máis relevantes da Idade Media.<br>Investigación sobre expresións artísticas e culturais da Idade Media: Camiño de Santiago, Románico e Gótico.          | 14             | 10         |          |          | X        |
| 7  | A Idade Moderna            | Coñecemento sobre as diferentes fontes históricas e relación con feitos históricos da Idade Moderna.<br>Coñecemento dos feitos históricos máis relevantes da Idade Moderna.<br>Investigación sobre expresións artísticas e culturais da Idade Moderna: os descubrimentos, Renacemento e Barroco. | 14             | 10         |          |          | X        |

### 3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

| UD | Título da UD         | Duración |
|----|----------------------|----------|
| 1  | A Terra e o Universo | 10       |

| Criterios de avaliación                                                                                                                                                                                               | Mínimos de consecución                                                              | IA | %  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| CA2.1 - Identificar as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural a través de metodoloxías de indagación e utilizando as ferramentas e os procesos adecuados. | Identificar certas características e elementos do medio natural, social e cultural. | PE | 60 |
| CA2.2 - Establecer conexións sinxelas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural, mostrando comprensión das relacións que se establecen.                                                          | Relacionar, de xeito sinxelo, os elementos do medio natural, social e cultural.     |    |    |

| <b>Criterios de avaliación</b>                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Mínimos de consecución</b>                                                 | <b>IA</b> | <b>%</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|
| CA1.1 - Utilizar recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo de forma segura e eficiente, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual, en equipo e en rede.                                                       | Utilizar determinados dispositivos e recursos dixitais de acordo co contexto. | TI        | 40       |
| CA1.2 - Formular preguntas e realizar predicións razoadas sobre o medio natural, social ou cultural, mostrando e mantendo a curiosidade.                                                                                                                           | Amosar curiosidade polo medio natural, social e cultural máis próximo.        |           |          |
| CA1.3 - Buscar, seleccionar e contrastar información, de diferentes fontes seguras e fiables, usando os criterios de fiabilidade de fontes, adquirindo léxico científico básico, e utilizándoa en investigacións relacionadas co medio natural, social e cultural. | Utilizar algunha fonte de información en investigacións.                      |           |          |

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

| <b>Contidos</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fases da investigación científica (observación, formulación de preguntas e predicións, planificación e realización de experimentos, recollida e análises de información e datos, comunicación de resultados...).</li> <li>- Instrumentos e dispositivos apropiados para realizar observacións e medicións precisas de acordo coas necesidades da investigación.</li> <li>- Terminoloxía propia da área e vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións.</li> <li>- Fomento da curiosidade, da iniciativa, da constancia e do sentido da responsabilidade na realización das diferentes investigacións.</li> <li>- A ciencia, a tecnoloxía, a enxeñaría e as matemáticas como actividades humanas. As profesións STEM na actualidade desde unha perspectiva de xénero.</li> <li>- Dispositivos e recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo. A aula virtual.</li> <li>- A Terra, o universo e o Sistema Solar. Movementos terrestres e fases lunares.</li> </ul> |

| <b>UD</b> | <b>Título da UD</b>                  | <b>Duración</b> |
|-----------|--------------------------------------|-----------------|
| 2         | Os espazos naturais da nosa contorna | 10              |

| <b>Criterios de avaliación</b>                                                                                                                                                                                        | <b>Mínimos de consecución</b>                                                       | <b>IA</b> | <b>%</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|
| CA2.1 - Identificar as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural a través de metodoloxías de indagación e utilizando as ferramentas e os procesos adecuados. | Identificar certas características e elementos do medio natural, social e cultural. | PE        | 50       |
| CA2.2 - Establecer conexións sinxelas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural, mostrando comprensión das relacións que se establecen.                                                          | Relacionar, de xeito sinxelo, elementos do medio natural, social e cultural.        |           |          |

| Criterios de avaliación                                                                                                                                                                                                                                                            | Mínimos de consecución                                                        | IA | %  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| CA1.1 - Utilizar recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo de forma segura e eficiente, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual, en equipo e en rede.                                                                       | Utilizar determinados dispositivos e recursos dixitais de acordo co contexto. | TI | 50 |
| CA1.2 - Formular preguntas e realizar predicións razoadas sobre o medio natural, social ou cultural, mostrando e mantendo a curiosidade.                                                                                                                                           | Amosar curiosidade polo medio natural, social e cultural máis próximo.        |    |    |
| CA1.3 - Buscar, seleccionar e contrastar información, de diferentes fontes seguras e fiables, usando os criterios de fiabilidade de fontes, adquirindo léxico científico básico, e utilizándoa en investigacións relacionadas co medio natural, social e cultural.                 | Utilizar algunha fonte de información nas investigacións.                     |    |    |
| CA1.4 - Realizar experimentos guiados, utilizando diferentes técnicas de indagación e modelos, empregando de forma segura os instrumentos e dispositivos apropiados, realizando observacións e medicións precisas e rexistrándoas correctamente.                                   | Participar en experimentos guiados e no rexistro dos datos correspondentes.   |    |    |
| CA2.4 - Participar con actitude emprendedora na procura, no contraste e na avaliación de propostas para afrontar problemas ecosociais, buscar solucións e actuar para a súa resolución, a partir da análise crítica das causas e consecuencias da intervención humana na contorna. | Propor solucións básicas para distintos problemas sociais.                    |    |    |

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

| Contidos                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fases da investigación científica (observación, formulación de preguntas e predicións, planificación e realización de experimentos, recollida e análises de información e datos, comunicación de resultados...).</li> <li>- Instrumentos e dispositivos apropiados para realizar observacións e medicións precisas de acordo coas necesidades da investigación.</li> <li>- Terminoloxía propia da área e vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións.</li> <li>- Fomento da curiosidade, da iniciativa, da constancia e do sentido da responsabilidade na realización das diferentes investigacións.</li> <li>- A ciencia, a tecnoloxía, a enxeñaría e as matemáticas como actividades humanas. As profesións STEM na actualidade desde unha perspectiva de xénero.</li> <li>- Dispositivos e recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo. A aula virtual.</li> <li>- Estratexias de recollida, almacenamento e representación de datos para facilitar a súa comprensión e análise.</li> <li>- O clima e o planeta. Tipos de clima en Galicia e en España. Elementos e factores climáticos.</li> <li>- Cartografía, planos, mapas e planisferios. Escalas e símbolos convencionais de mapas, elaboración de itinerarios.</li> </ul> |

| UD | Título da UD     | Duración |
|----|------------------|----------|
| 3  | Vida sustentable | 10       |

| Criterios de avaliación                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Mínimos de consecución                                                                                                                    | IA | %  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| CA2.1 - Identificar as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural a través de metodoloxías de indagación e utilizando as ferramentas e os procesos adecuados.                                                                                                                                                                                                                                                               | Identificar certas características e elementos do medio natural, social e cultural.                                                       | PE | 40 |
| CA2.2 - Establecer conexións sinxelas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural, mostrando comprensión das relacións que se establecen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Relacionar, de xeito sinxelo, os elementos do medio natural, social e cultural.                                                           |    |    |
| CA2.3 - Promover estilos de vida sustentable e consecuentes co respecto, cos coidados, coa corresponsabilidade e coa protección das persoas e do planeta, a partir da análise crítica da intervención humana na contorna.                                                                                                                                                                                                                                                           | Coñecer diferentes problemáticas ecosociais e participar na conservación e mellora da contorna favorecendo o desenvolvemento sustentable. |    |    |
| CA1.1 - Utilizar recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo de forma segura e eficiente, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual, en equipo e en rede.                                                                                                                                                                                                                                                                        | Utilizar determinados dispositivos e recursos dixitais de acordo co contexto.                                                             | TI | 60 |
| CA1.2 - Formular preguntas e realizar predicións razoadas sobre o medio natural, social ou cultural, mostrando e mantendo a curiosidade.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Amosar curiosidade polo medio natural, social e cultural máis próximo.                                                                    |    |    |
| CA1.3 - Buscar, seleccionar e contrastar información, de diferentes fontes seguras e fiables, usando os criterios de fiabilidade de fontes, adquirindo léxico científico básico, e utilizándoa en investigacións relacionadas co medio natural, social e cultural.                                                                                                                                                                                                                  | Utilizar algunha fonte de información nas súas investigacións.                                                                            |    |    |
| CA2.4 - Participar con actitude emprendedora na procura, no contraste e na avaliación de propostas para afrontar problemas ecosociais, buscar solucións e actuar para a súa resolución, a partir da análise crítica das causas e consecuencias da intervención humana na contorna.                                                                                                                                                                                                  | Propor solucións básicas para distintos problemas sociais.                                                                                |    |    |
| CA3.3 - Resolver de forma pacífica e dialogada os conflitos, promovendo unha interacción respectuosa e equitativa a partir da linguaxe inclusiva e non violenta e explicando e exercitando as principais normas, dereitos, deberes e liberdades que forman parte da Constitución española e da Unión Europea, e coñecendo a función que o Estado e as súas institucións desempeñan no mantemento da paz, da seguridade integral cidadá e no recoñecemento das vítimas da violencia. | Coñecer os elementos básicos da educación viaria tanto dende o punto de vista dos peóns como dos condutores.                              |    |    |

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

| Contidos                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fases da investigación científica (observación, formulación de preguntas e predicións, planificación e realización de experimentos, recollida e análises de información e datos, comunicación de resultados...).</li> <li>- Instrumentos e dispositivos apropiados para realizar observacións e medicións precisas de acordo coas necesidades da investigación.</li> <li>- Terminoloxía propia da área e vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións.</li> </ul> |

## Contidos

- Fomento da curiosidade, da iniciativa, da constancia e do sentido da responsabilidade na realización das diferentes investigacións.
- A ciencia, a tecnoloxía, a enxeñaría e as matemáticas como actividades humanas. As profesións STEM na actualidade desde unha perspectiva de xénero.
- Dispositivos e recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo. A aula virtual.
- Estratexias de recollida, almacenamento e representación de datos para facilitar a súa comprensión e análise.
- O cambio climático do local ao global: causas e consecuencias. Medidas de mitigación e adaptación.
- O desenvolvemento sostible. A actividade humana sobre o espazo e a explotación dos recursos. A actividade económica e a distribución da riqueza: desigualdade social e rexional no mundo e en España. Os obxectivos de desenvolvemento sustentable.
- Estilos de vida sustentable: os límites do planeta e o esgotamento de recursos.
- Seguridade viaria. Normas básicas de circulación, sinais de tráfico e marcas viarias. Condutas e hábitos viarios correctos. Causas e grupos de risco nos accidentes de tráfico.

| UD | Título da UD               | Duración |
|----|----------------------------|----------|
| 4  | As institucións de Galicia | 10       |

| Criterios de avaliación                                                                                                                                                                                                                                            | Mínimos de consecución                                                    | IA | %  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|----|----|
| CA3.1 - Analizar os procesos xeográficos, históricos e culturais que conformaron a sociedade actual, valorando a diversidade etnocultural ou afectivo-sexual e a cohesión social, e mostrando empatía e respecto por outras culturas e pola igualdade de xénero.   | Coñecer os elementos básicos da sociedade actual.                         | PE | 60 |
| CA3.4 - Explicar o funcionamento xeral dos órganos de goberno do concello, das comunidades autónomas, do Estado español e da Unión Europea, valorando as súas funcións e a xestión dos servizos públicos para a cidadanía.                                         | Coñecer algúns dos órganos de goberno e servizos públicos básicos.        |    |    |
| CA1.1 - Utilizar recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo de forma segura e eficiente, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual, en equipo e en rede.                                                       | Utilizar dispositivos sinxelos e recursos dixitais de acordo co contexto. | TI | 40 |
| CA1.2 - Formular preguntas e realizar predicións razoadas sobre o medio natural, social ou cultural, mostrando e mantendo a curiosidade.                                                                                                                           | Amosar curiosidade polo medio natural, social e cultural máis próximo.    |    |    |
| CA1.3 - Buscar, seleccionar e contrastar información, de diferentes fontes seguras e fiables, usando os criterios de fiabilidade de fontes, adquirindo léxico científico básico, e utilizándoa en investigacións relacionadas co medio natural, social e cultural. | Utilizar algunha fonte de información para as súas investigacións.        |    |    |
| CA3.2 - Promover actitudes de igualdade de xénero e condutas non sexistas, analizando e contrastando diferentes modelos na nosa sociedade.                                                                                                                         | Adoptar unha actitude inclusiva e respectuosa co resto.                   |    |    |

| Criterios de avaliación                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Mínimos de consecución                                                                                       | IA | % |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|
| CA3.3 - Resolver de forma pacífica e dialogada os conflitos, promovendo unha interacción respectuosa e equitativa a partir da linguaxe inclusiva e non violenta e explicando e exercitando as principais normas, dereitos, deberes e liberdades que forman parte da Constitución española e da Unión Europea, e coñecendo a función que o Estado e as súas institucións desempeñan no mantemento da paz, da seguridade integral cidadá e no recoñecemento das vítimas da violencia. | Coñecer algunhas institucións autonómicas, estatais e europeas e as súas funcións básicas para manter a paz. |    |   |

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

| Contidos                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fases da investigación científica (observación, formulación de preguntas e predicións, planificación e realización de experimentos, recollida e análises de información e datos, comunicación de resultados...).</li> <li>- Instrumentos e dispositivos apropiados para realizar observacións e medicións precisas de acordo coas necesidades da investigación.</li> <li>- Terminoloxía propia da área e vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións.</li> <li>- Fomento da curiosidade, da iniciativa, da constancia e do sentido da responsabilidade na realización das diferentes investigacións.</li> <li>- Dispositivos e recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo. A aula virtual.</li> <li>- Historia e cultura das minorías étnicas presentes no noso país: diversidade cultural e lingüística de Galicia.</li> <li>- A cultura da paz e non violencia. O pensamento crítico como ferramenta para a análise dos conflitos de intereses. O recoñecemento das vítimas da violencia.</li> <li>- A organización política. Principais entidades políticas e administrativas da contorna local, provincial e autonómica en Galicia. Sistemas de representación e de participación política.</li> <li>- A memoria democrática. Análise multicausal do proceso de construción da democracia en España.</li> <li>- Galicia. Principais institucións, valores e funcións.</li> </ul> |

| UD | Título da UD | Duración |
|----|--------------|----------|
| 5  | Poboación    | 10       |

| Criterios de avaliación                                                                                                                                                                                                                                          | Mínimos de consecución                                                                                                  | IA | %  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| CA3.1 - Analizar os procesos xeográficos, históricos e culturais que conformaron a sociedade actual, valorando a diversidade etnocultural ou afectivo-sexual e a cohesión social, e mostrando empatía e respecto por outras culturas e pola igualdade de xénero. | Coñecer as características básicas da sociedade na actualidade aceptando a diversidade etnocultural ou afectivo-sexual. | PE | 50 |

| Criterios de avaliación                                                                                                                                                                                                                                            | Mínimos de consecución                                                                                       | IA | %  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| CA3.4 - Explicar o funcionamento xeral dos órganos de goberno do concello, das comunidades autónomas, do Estado español e da Unión Europea, valorando as súas funcións e a xestión dos servizos públicos para a cidadanía.                                         | Coñecer algúns dos órganos de goberno e servizos públicos básicos e diferenciar os marcos europeo e estatal. |    |    |
| CA1.1 - Utilizar recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo de forma segura e eficiente, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual, en equipo e en rede.                                                       | Utilizar determinados dispositivos e recursos dixitais de acordo co contexto.                                | TI | 50 |
| CA1.2 - Formular preguntas e realizar predicións razoadas sobre o medio natural, social ou cultural, mostrando e mantendo a curiosidade.                                                                                                                           | Amosar curiosidade polo medio natural, social e cultural máis próximo.                                       |    |    |
| CA1.3 - Buscar, seleccionar e contrastar información, de diferentes fontes seguras e fiables, usando os criterios de fiabilidade de fontes, adquirindo léxico científico básico, e utilizándoa en investigacións relacionadas co medio natural, social e cultural. | Realizar actividades no contexto da comunidade escolar de forma cooperativa.                                 |    |    |
| CA1.4 - Realizar experimentos guiados, utilizando diferentes técnicas de indagación e modelos, empregando de forma segura os instrumentos e dispositivos apropiados, realizando observacións e medicións precisas e rexistrándoas correctamente.                   | Participar en experimentos guiados e no rexistro dos datos correspondentes.                                  |    |    |

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

| Contidos                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fases da investigación científica (observación, formulación de preguntas e predicións, planificación e realización de experimentos, recollida e análises de información e datos, comunicación de resultados...).</li> <li>- Instrumentos e dispositivos apropiados para realizar observacións e medicións precisas de acordo coas necesidades da investigación.</li> <li>- Terminoloxía propia da área e vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións.</li> <li>- Fomento da curiosidade, da iniciativa, da constancia e do sentido da responsabilidade na realización das diferentes investigacións.</li> <li>- Dispositivos e recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo. A aula virtual.</li> <li>- Estratexias de recollida, almacenamento e representación de datos para facilitar a súa comprensión e análise.</li> <li>- Migracións e diversidade cultural. As principais variables demográficas e a súa representación gráfica. Os comportamentos da poboación e a súa evolución. Os movementos migratorios e a apreciación da diversidade cultural. Contraste entre zonas urbanas e de</li> <li>- Igualdade de xénero e condutas non sexistas. Crítica dos estereotipos e roles nos distintos ámbitos: académico, profesional, social e cultural. Accións para a igualdade efectiva entre mulleres e homes.</li> </ul> |

| UD | Título da UD  | Duración |
|----|---------------|----------|
| 6  | A Idade Media | 10       |

| Criterios de avaliación                                                                                                                                                                                                                                                    | Mínimos de consecución                                                                                                                                 | IA | %  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| CA4.1 - Valorar, protexer e mostrar actitudes de conservación e mellora do patrimonio natural e cultural a través de propostas e accións que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade.                                                                | Coñecer, valorar, protexer e respectar o patrimonio natural e cultural como un ben común.                                                              | PE | 60 |
| CA4.2 - Analizar relacións de causalidade, simultaneidade e sucesión entre diferentes elementos do medio social e cultural desde a Idade Media ata a actualidade, situando cronoloxicamente os feitos.                                                                     | Identificar feitos da contorna social e cultural desde a Idade Media ata a actualidade partindo do achegamento aos diferentes marcos cronolóxicos.     |    |    |
| CA4.3 - Coñecer persoas, grupos sociais relevantes e formas de vida das sociedades desde a Idade Media ata a actualidade, incorporando a perspectiva de xénero, situándoas cronoloxicamente e identificando trazos significativos sociais en distintas épocas da historia. | Coñecer persoas, grupos sociais relevantes e formas de vida das sociedades desde a Idade Media ata a actualidade, incorporando a identidade de xénero. |    |    |
| CA1.1 - Utilizar recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo de forma segura e eficiente, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual, en equipo e en rede.                                                               | Utilizar determinados dispositivos e recursos dixitais de acordo co contexto.                                                                          | TI | 40 |
| CA1.2 - Formular preguntas e realizar predicións razoadas sobre o medio natural, social ou cultural, mostrando e mantendo a curiosidade.                                                                                                                                   | Amosar curiosidade polo medio natural, social e cultural máis próximo.                                                                                 |    |    |
| CA1.3 - Buscar, seleccionar e contrastar información, de diferentes fontes seguras e fiables, usando os criterios de fiabilidade de fontes, adquirindo léxico científico básico, e utilizándoa en investigacións relacionadas co medio natural, social e cultural.         | Realizar actividades no contexto da comunidade escolar de forma cooperativa.                                                                           |    |    |

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

| Contidos                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fases da investigación científica (observación, formulación de preguntas e predicións, planificación e realización de experimentos, recollida e análises de información e datos, comunicación de resultados...).</li> <li>- Instrumentos e dispositivos apropiados para realizar observacións e medicións precisas de acordo coas necesidades da investigación.</li> <li>- Terminoloxía propia da área e vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións.</li> <li>- Fomento da curiosidade, da iniciativa, da constancia e do sentido da responsabilidade na realización das diferentes investigacións.</li> <li>- Dispositivos e recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo. A aula virtual.</li> <li>- As fontes históricas: clasificación e utilización das distintas fontes (orais, escritas, patrimoniais).</li> <li>- O tempo histórico na Idade Media: o Camiño de Santiago, o Románico e o Gótico, duración e feitos históricos, papel representado por suxeitos históricos (individuais e colectivos), acontecementos e procesos.</li> <li>- As expresións artísticas e culturais medievais, modernas e contemporáneas en Galicia e a súa contextualización histórica desde unha perspectiva de xénero. A función da arte e da cultura no mundo actual.</li> <li>- O patrimonio natural e cultural como ben e recurso; o seu uso, coidado e conservación.</li> </ul> |

| UD | Título da UD    | Duración |
|----|-----------------|----------|
| 7  | A Idade Moderna | 10       |

| Cráterios de avaliación                                                                                                                                                                                                                                                    | Mínimos de consecución                                                                                                                                  | IA | %  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| CA4.1 - Valorar, protexer e mostrar actitudes de conservación e mellora do patrimonio natural e cultural a través de propostas e accións que reflictan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade.                                                                | Protexer e respectar o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común.                                                                      | PE | 60 |
| CA4.2 - Analizar relacións de causalidade, simultaneidade e sucesión entre diferentes elementos do medio social e cultural desde a Idade Media ata a actualidade, situando cronoloxicamente os feitos.                                                                     | Identificar feitos da contorna social e cultural desde a Idade Media ata a actualidade partindo do achegamento aos diferentes marcos cronolóxicos       |    |    |
| CA4.3 - Coñecer persoas, grupos sociais relevantes e formas de vida das sociedades desde a Idade Media ata a actualidade, incorporando a perspectiva de xénero, situándoas cronoloxicamente e identificando trazos significativos sociais en distintas épocas da historia. | Coñecer persoas, grupos sociais relevantes e formas de vida das sociedades desde a Idade Media ata a actualidade, incorporando a perspectiva de xénero. |    |    |
| CA1.1 - Utilizar recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo de forma segura e eficiente, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual, en equipo e en rede.                                                               | Utilizar determinados dispositivos e recursos dixitais de acordo co contexto.                                                                           | TI | 40 |
| CA1.2 - Formular preguntas e realizar predicións razoadas sobre o medio natural, social ou cultural, mostrando e mantendo a curiosidade.                                                                                                                                   | Amosar curiosidade polo medio natural, social e cultural máis próximo.                                                                                  |    |    |
| CA1.3 - Buscar, seleccionar e contrastar información, de diferentes fontes seguras e fiables, usando os criterios de fiabilidade de fontes, adquirindo léxico científico básico, e utilizándoa en investigacións relacionadas co medio natural, social e cultural.         | Realizar actividades no contexto da comunidade escolar de forma cooperativa.                                                                            |    |    |

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

| Contidos                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fases da investigación científica (observación, formulación de preguntas e predicións, planificación e realización de experimentos, recollida e análises de información e datos, comunicación de resultados...).</li> <li>- Instrumentos e dispositivos apropiados para realizar observacións e medicións precisas de acordo coas necesidades da investigación.</li> <li>- Terminoloxía propia da área e vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións.</li> <li>- Fomento da curiosidade, da iniciativa, da constancia e do sentido da responsabilidade na realización das diferentes investigacións.</li> <li>- Dispositivos e recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo. A aula virtual.</li> <li>- As fontes históricas: clasificación e utilización das distintas fontes (orais, escritas, patrimoniais).</li> <li>- O tempo histórico na Idade Moderna: os descubrimentos, o Renacemento e o Barroco, duración e feitos históricos, papel representado por suxeitos históricos (individuais e colectivos), acontecementos e procesos.</li> </ul> |

## Contidos

- As expresións artísticas e culturais medievais, modernas e contemporáneas en Galicia e a súa contextualización histórica desde unha perspectiva de xénero. A función da arte e da cultura no mundo actual.
- O patrimonio natural e cultural como ben e recurso; o seu uso, coidado e conservación.

### 4.1. Concrecións metodolóxicas

As propostas pedagóxicas terán en conta o deseño de propostas de aprendizaxe baseadas no traballo competencial e nos principios do Deseño Universal para a Aprendizaxe (DUA). Esta metodoloxía terá en conta a atención á diversidade e os diferentes ritmos de aprendizaxe, favorecendo a capacidade de aprender por si mesmos e promovendo a aprendizaxe en equipo. A metodoloxía didáctica será activa e participativa, favorecendo o traballo individual do alumnado e a aprendizaxe cooperativa.

A realización de diversas tarefas, actividades ou proxectos de xeito autónomo e/ou guiado a través de situacións de aprendizaxe será a canle para tratar de acadar unha aprendizaxe significativa. Todo isto, terá un enfoque globalizador, de carácter interdisciplinar, transversal e tratando de achegar ao alumnado ao coñecemento científico. A contorna será o referente para a adquisición de novas aprendizaxes, comezando polas máis próximas á súa realidade, ata chegar a outras máis lonxanas e complexas.

Traballaremos principalmente en 4 equipos cooperativos de 3 e 4 persoas, procurando desenvolver o espírito colaborativo do alumnado.

A metodoloxía será activa, abríndose a novas experiencias que fomenten a innovación educativa e motiven ao alumnado cara ao autodescubrimento e a curiosidade.

As situacións de aprendizaxe estarán ligadas, en moitos dos casos, á área de lingua galega e literatura, levando a cabo, deste xeito un traballo interdisciplinar.

### 4.2. Materiais e recursos didácticos

| Denominación                                                  |
|---------------------------------------------------------------|
| Libro de texto                                                |
| Materiais de elaboración propia na aula virtual               |
| Libreta ou caderno                                            |
| Material funxible (cartolinas, folios, pinturas, témperas...) |
| Ordenador de aula e encerado dixital                          |
| Computadores (Sala informática)                               |
| Globo terráqueo                                               |
| Mapas e planisferios                                          |
| Programa Scratch                                              |
| Kahoot                                                        |
| Genially                                                      |
| Google Earth                                                  |

Educaplay

Empregaremos unha variedade significativa de materiais e recursos didácticos para ofrecer ao alumnado un amplo abano de posibilidades adaptadas á especificidade de cada alumna ou alumno, e das diferentes unidades. Procurarase, na medida do posible, o emprego de materiais e recursos públicos e gratuitos, e, no caso de aplicacións e recursos dixitais, que cumplan os criterios de gratuidade, acceso libre e seguridade.

### 5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial do alumnado na área de Ciencias Sociais seguirá dúas liñas:

- A revisión dos informes individualizados e/ou historiais académicos, especialmente para o caso do alumnado que non se coñeza xa de cursos anteriores. De ser posible, procurarase contactar coas persoas titoras do curso anterior.
- A realización de probas específicas co fin de coñecer o nivel competencial do alumnado, así como os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes específicas na área de Ciencias Sociais. Procurarase o emprego de diferentes instrumentos de avaliacións: probas obxectivas, probas de comprensión a partir de recursos dixitais, interpretación de mapas e outros documentos adaptados, etc.

As probas específicas levaranse a cabo nas dúas primeiras semanas de curso, e terán o obxectivo de adecuar a programación didáctica ás necesidades reais do grupo en xeral e de cada alumna ou alumno en particular.

A partires da información recollida e da interpretación da mesma, poderemos adaptar o proceso de ensino-aprendizaxe ás características do grupo-clase, poñendo especial énfase na detección de necesidades específicas individuais e na posta en marcha das medidas de atención á diversidade necesarias.

### 5.2. Criterios de cualificación e recuperación

**Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:**

| Unidade didáctica     | UD 1 | UD 2 | UD 3 | UD 4 | UD 5 | UD 6 | UD 7 |
|-----------------------|------|------|------|------|------|------|------|
| Peso UD/<br>Tipo Ins. | 15   | 15   | 14   | 14   | 14   | 14   | 14   |
| Proba escrita         | 60   | 50   | 40   | 60   | 50   | 60   | 60   |
| Táboa de indicadores  | 40   | 50   | 60   | 40   | 50   | 40   | 40   |

| Unidade didáctica     | Total |
|-----------------------|-------|
| Peso UD/<br>Tipo Ins. | 100   |
| Proba escrita         | 54    |
| Táboa de indicadores  | 46    |

**Criterios de cualificación:**

A avaliación da aprendizaxe do alumnado levarase a cabo tomando como referentes o grao de adquisición das competencias, o logro dos obxectivos da etapa e os criterios de avaliación. No caso de alumnado con adaptación curricular, os referentes serán os incluídos na devandita adaptación.

No tocante á cualificación dos trimestres, a nota extraeráse da media ponderada obtida entre as cualificacións das unidades didácticas que compoñen o trimestre. Para cualificar cada unidade didáctica seguirase a porcentaxe indicada no apartado correspondente, empregaremos:

1. Táboas de indicadores. Para cubrilas, empregaremos instrumentos de avaliación como portfolios, traballos en grupo, individuais, realización de experimentos, de proxectos...
2. Probas escritas. Ao remate de cada unidade didáctica, e alternando e/ou combinando preguntas tipo test, preguntas abertas, preguntas de resposta curta, etc. Aclarar que non será necesariamente un "exame".

No caso de obter un número decimal aplicaremos a seguinte equivalencia coas décimas:

- 1,2,3,4 décimas: o número enteiro quedaría como está (por exemplo: 6,3=6).
- 5,6,7,8,9 décimas: ao número enteiro se lle engade 1 unidade (por exemplo: 6,6=7)

A nota final calcularase tendo en conta as porcentaxes outorgadas a cada unidade didáctica no apartado 3.1., sen perder de vista o carácter global, continuo e formativo da avaliación.

### **Criterios de recuperación:**

De acordo coa orde do 26 de maio de 2023 pola que se desenvolve o Decreto 155/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia e regúlase a avaliación nesa etapa educativa, a avaliación será global, continua e formativa. Porén, as cualificacións terán en conta o grao de adquisición das competencias clave e o logro dos obxectivos, e o progreso e dificultades de aprendizaxe do alumnado.

O alumnado con cualificacións negativas ao final de cada unidade didáctica poderá recuperalas, tras seguir un programa de reforzo individualizado, feito que será debidamente comunicado ás familias e/ou responsables polo sistema de comunicación recollido no protocolo de comunicacións do centro (correo electrónico ou mensaxe Abalar).

## **6. Medidas de atención á diversidade**

As medidas de atención a diversidade son actuacións, estratexias e, ou programas destinados a proporcionar unha resposta axustada ás necesidades educativas do alumnado (artigo 7 decreto 229/2011)

Na avaliación inicial, e en coordinación co equipo docente e o Departamento de Orientación, desenvolveranse as seguintes medidas no caso de ser precisas:

### **Medidas ordinarias**

Están destinadas a facilitar a adecuación do currículo sen alteracións significativas dos obxectivos, contidos nin dos criterios de avaliación. Dan resposta as diferenzas en competencias, motivación, estratexias, estilos e ritmos de aprendizaxe. Sinalamos as seguintes:

1. Como medida de detección de necesidades específicas, propoñemos unha avaliación frecuente que comece a efectuarse, como é preceptivo, no mesmo inicio do curso.
2. Propoñemos unha organización do curso no que o alumnado con mellor adaptación axude e colabore co que menos adaptación presente ás diferentes áreas. Deste xeito, o alumnado convértese en protagonista do proceso de atención á diversidade.
3. Como medida de atención ao alumnado que manifeste un grao especialmente elevado de coñecementos ou de madurez intelectual, con respecto ao nivel medio do grupo, propoñemos unha atención paralela que permita proporcionarlles actividades motivadoras que supoñan un maior desafío na busca de información e establezan novos horizontes temáticos e novas conexións entre os contidos, co obxectivo adicional de fomentar a colaboración coas tarefas docentes en beneficio do resto do alumnado.
4. Como medida de atención alumnado que manifeste dificultades con respecto ao nivel medio do grupo serán, así mesmo, atendidos individualmente segundo as necesidades específicas: material complementario que permita achegarse aos obxectivos básicos, adaptación de actividades, etc.
5. Como medida de atención ao alumnado que se incorpore ao curso unha vez comezado, analizaremos cada situación individual en base aos informes persoais por traslado e ás recomendacións do Departamento de Orientación. En función deses informes propoñemos unha avaliación individualizada, a través dunha entrevista persoal, para determinar o grao de competencia na área. Deseguido, o docente informará ao alumnado implicado, a partir da programación oficial, de todos os aspectos da área que sexan relevantes. Despois de todo isto, o alumnado implicado pasará a atenderse segundo as medidas que detallamos no punto anterior, o 4 (ou 3 se fose o caso).

### **Medidas extraordinarias**

Están destinadas a atender as necesidades específicas de apoio que requiran modificacións significativas do

currículo ou da organización do proceso educativo.

Serán aplicadas cando as medidas ordinarias de atención á diversidade sexan insuficientes. Aplicaranse en casos nos que as barreiras para conseguir os obxectivos da aprendizaxe sexan extraordinarias, casos que oficialmente se protocolarizan como NEE (necesidades educativas especiais) e/ou NEAE (necesidades específicas de apoio educativo). Nestes casos, o docente coordinarase co profesorado tutor, coa coordinación de ciclo e co Departamento de Orientación, para planificar e desenvolver as actuacións destinadas ao axuste dos procesos de ensino e aprendizaxe. Durante o proceso de avaliación promoverase o uso de instrumentos de avaliación variados, diversos, flexibles e adaptados ás distintas situacións de aprendizaxe que permitan a valoración obxectiva do alumnado e garantan que as condicións de realización dos procesos asociados á avaliación se adapten ás necesidades do alumnado con necesidade específica de apoio educativo. Proporanse medidas de reforzo individualizadas para alumnado implicado. Á parte da atención específica durante o proceso de ensino, para o alumnado NEE ou NEAE serán deseñadas probas adaptadas ás súas características individuais. Estas probas, se ben presentarán os mesmos contidos en concordancia cos criterios de avaliación, estarán formuladas de xeito máis directo e compostas por cuestións análogas ás anteriormente comentadas.

Atención educativa virtual

O alumnado que presente dificultades para asistir ao centro docente por causas xustificadas, será atendido a través da aula virtual ou daquelas outras ferramentas que poideran proporcionar as autoridades educativas.

## 7.1. Concreción dos elementos transversais

|                                                                | UD 1 | UD 2 | UD 3 | UD 4 | UD 5 | UD 6 | UD 7 |
|----------------------------------------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|
| ET.1 - Comprensión lectora                                     | X    | X    | X    | X    | X    | X    | X    |
| ET.2 - Expresión oral e escrita                                | X    | X    | X    | X    | X    | X    | X    |
| ET.3 - Comunicación audiovisual                                | X    | X    | X    | X    | X    | X    | X    |
| ET.4 - Competencia dixital                                     | X    | X    | X    | X    | X    | X    | X    |
| ET.5 - Creatividade                                            | X    | X    | X    |      | X    |      |      |
| ET.6 - Emprendemento                                           | X    | X    | X    | X    | X    | X    | X    |
| ET.7 - Igualdade entre homes e mulleres                        | X    | X    | X    | X    | X    | X    | X    |
| ET.8 - Educación para a paz e resolución pacífica de conflitos | X    | X    | X    | X    | X    | X    | X    |
| ET.9 - Educación para o consumo responsable                    |      |      | X    |      | X    |      |      |
| ET.10 - Desenvolvemento sustentable                            | X    |      | X    |      | X    |      |      |
| ET.11 - Educación para a saúde, incluída a afectivo-sexual     | X    | X    | X    | X    | X    | X    | X    |
| ET.12 - Educación emocional e en valores                       | X    | X    | X    | X    | X    | X    | X    |
| ET.13 - Pluralidade e respecto polo estado de dereito          |      |      |      | X    | X    |      |      |
| ET.14 - Respetto pola diversidade afectivo-sexual              | X    | X    | X    | X    | X    | X    | X    |

### Observacións:

Na área de Ciencias Sociais, os elementos transversais que se elixiron e se distribuíron nas distintas unidades didácticas, traballaranse do seguinte xeito:

1. Os elementos transversais 1 a 4, 6 a 8, 11 a 14, abórdanse no desenvolvemento de cada unidade didáctica, a través das diferentes actividades ordinarias que desenvolven os contidos propostos.
2. Os restantes elementos transversais, abordaranse do mesmo xeito nas unidades sinaladas (actividades ordinarias), e en actividades e conmemoracións específicas: Día da Declaración dos Dereitos Humanos, Día Mundial do Medio Ambiente, etc.

## 7.2. Actividades complementarias

| Actividade                                               | Descrición                                                                                                             | 1º<br>trim. | 2º<br>trim. | 3º<br>trim. |
|----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| Visita ao Parlamento de Galicia (Santiago de Compostela) | Achegarse ao funcionamento das institucións públicas en xeral, e da cámara de representantes de Galicia en particular. | X           | X           | X           |
| Visita á fortaleza de Goián                              | Achegarse ao patrimonio próximo e coñecer as formas de vida nas Idades Media e Moderna.                                |             |             | X           |
| Visita virtual ao Museo da Evolución Humana de Burgos    | Achegarse ao coñecemento da evolución humana ao longo das diferentes etapas históricas e da Prehistoria.               | X           | X           | X           |

### Observacións:

As tres actividades propostas, unha vez aprobadas polas autoridades educativas, implicarán a elaboración dun caderno de traballo, de xeito que contribúan de xeito significativo a facilitar as aprendizaxes curriculares do alumnado naquelas unidades didácticas relacionadas:

1. A visita ao Parlamento de Galicia enmárcase na unidade 5, "As institucións de Galicia".
2. A visita a fortaleza de Goián referirase A Idade Media e a Idade Moderna.
3. A visita virtual ao Museo da Evolución Humana de Burgos.

## 8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

| Indicadores de logro                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico |
| Adecuación do deseño das unidades didácticas.                                                  |
| Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas.                      |

|                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Metodoloxía empregada</b>                                                                                                         |
| Utilízanse metodoloxías activas: ABP, aprendizaxe cooperativo, estudo de casos, aprendizaxe por proxectos, aprendizaxe servizos, ... |
| Pártese do nivel de desenvolvemento do alumnado e das súas aprendizaxes previas.                                                     |
| Adóptanse distintos tipos de agrupamento en función das actividades a realizar.                                                      |
| Adáptanse os tempos ás necesidades do alumnado tanto na realización das tarefas como na avaliación.                                  |
| Aprovéitase o interese do alumnado por un tema determinado para utilizalo como centro de interese.                                   |
| <b>Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos</b>                                                                    |
| Utilízanse recursos didácticos variados para a presentación de contidos e para a práctica do alumnado.                               |
| <b>Medidas de atención á diversidade</b>                                                                                             |
| Utilízanse as alternativas metodolóxicas que mellor se adaptan á construción que cada alumno/a fai na súa aprendizaxe.               |
| <b>Clima de traballo na aula</b>                                                                                                     |
| Estimúlase o diálogo e/ou actividades de educación emocional como principal vía para a prevención e resolución de conflitos.         |
| <b>Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais</b>                                          |
| Realízase unha coordinación periódica co resto do profesorado do grupo.                                                              |
| Foméntase a participación e colaboración das familias no proceso de aprendizaxe do alumnado.                                         |

### **Descrición:**

A persoa docente realizará unha avaliación do proceso de ensino e da súa propia práctica docente, polo menos, unha vez ao mes. Deixarase constancia da dita avaliación así como das posibles modificacións ou propostas de mellora nas correspondentes actas mensuais de ciclo.

Xunto co anterior, de ser posible, farase unha avaliación trimestral dos indicadores de logro sinalados, de cara a ter unha información concreta e fiable sobre o proceso do ensino e a práctica docente. Empregaranse diferentes instrumentos de avaliación (enquisas, listas de control, actas de avaliación...) e os resultados obtidos incluíranse, no seu caso, nas correspondentes actas de ciclo.

A enquisa ao alumnado realizarase ao finalizarmos cada trimestre e incluírá, cando menos, dous bloques de preguntas: un para avaliar o proceso de ensino e outro para avaliar a práctica docente. Os resultados desta avaliación incorporaranse á memoria final.

De cara a reflectir a comunicación realizada da información, será suficiente con que o profesorado titor así o faga constar nas correspondentes actas de ciclo e/ou en cada unha das actas posteriores ás da xunta de avaliación parcial; neste centro a comunicación da información será, polo xeral, a través dunha pequena xuntanza, podendo ampliarse esta a través de comunicación electrónica.

## **8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora**

O seguimento da programación didáctica levarase a cabo a través da aplicación Proens, cando menos, unha vez ao mes. Cómpre destacar a importancia da valoración dos datos recollidos na programación de aula de cara a comprobar o desenvolvemento da actividade lectiva (esta ferramenta permítenos comprobar se o programado inicialmente se desenvolveu sen dificultade ou hai que realizar algunha modificación).

Este procedemento terá en conta os seguintes puntos:

1. Analizarase regularmente a adecuación da programación didáctica a cada grupo, formulando propostas de mellora e realizando os axustes necesarios sempre que sexa preciso.

2. Analizaranse as dificultades atopadas no alumnado. Valorarase se os resultados son positivos (continuarase na mesma liña de traballo) ou negativos (realizaranse propostas de mellora).

3. Realizaranse propostas de mellora. Revisaranse as necesidades de atención educativa (apoio, reforzo, adaptación curricular etc.) tomando como referencia a información obtida de aplicar indicadores como:

- O ofrecemento ao alumnado, de forma individualizada, das explicacións que precise.
- A elaboración das actividades atendendo ás dificultades observadas.
- A proposta de probas de avaliación de distinta dificultade.
- O comentario co alumnado dos erros máis significativos dos traballos realizados.

A información que se obteña incluírase na memoria final da área, con especial relevancia nas posibles propostas de mellora para levar a cabo no seguinte curso académico. As ditas propostas de mellora reorientarán e modificarán a nova programación, se é o caso, e mesmo poderán poñerse en práctica aquelas propostas de mellora identificadas durante o seguimento susceptibles de aplicación no curso actual.

## **9. Outros apartados**